БОРЩІВСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ВІДДІЛЕННЯ "АГРОНОМІЯ. БУДІВНИЦТВО ТА ЦИВІЛЬНА ІНЖЕНЕРІЯ"

Циклова комісія агрономічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ"
Завідувач відділення

_____ Володимир ГЛЬТАЙ
" 31 "08 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Ботаніка

Галузь знань H Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
Спеціальність H1 Агрономія

Освітньо-професійна програма Виробництво і переробка продукції рослинництва
Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

2026

Програма навчальної практики Ботаніка розроблена на основі ОПП Виробництво і переробка продукції рослинництва затвердженої на засіданні педагогічної ради Борщівського агротехнічного фахового коледжу
від 27.08. 2026 року протокол № 1.

Розробник:
Ірина ДЕСНЕГА - викладач, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Робочу програму розглянуто на засіданні циклової комісії
агрономічних дисциплін

Протокол від. 31 серпня 2026 року № 2

Голова циклової комісії _____ Ірина ДЕСНЕГА
(підпис)

Програма навчальної практики Ботаніка розроблена на основі ОПП Виробництво і переробка продукції рослинництва затвердженої на засіданні педагогічної ради Борщівського агротехнічного фахового коледжу
від 27.08. 2026 року протокол № 1.

Розробник:
Ірина ДЕСНЕГА - викладач, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Робочу програму розглянуто на засіданні циклової комісії
агрономічних дисциплін

Протокол від. 31 серпня 2026 року № 2

Голова циклової комісії _____ Ірина ДЕСНЕГА
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td colspan="2">денна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 1,5</td><td>Галузь знань
_Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
(шифр і назва)</td><td colspan="2" rowspan="2">Нормативна
(за вибором)</td></tr>
<tr><td>Напрям підготовки
_Н1 Агрономія
(шифр і назва)</td></tr>
<tr><td></td><td rowspan="5">Спеціальність:
_Н1 Агрономія</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td></td><td>-й</td><td>-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2"></td><td colspan="2">Семестр всього</td></tr>
<tr><td>І-й</td><td>ІІ-й 45</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин - 45</td><td colspan="2">аудиторних</td></tr>
<tr><td>І-й</td><td>ІІ-й 18</td></tr>
<tr><td rowspan="10">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 18
самостійної роботи студента - 27</td><td rowspan="10">Освітньо-професійний ступінь:
Фаховий молодший бакалавр</td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>14 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>год.</td><td>27 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:</td></tr>
</table>

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета практики: ознайомлення з рослинним світом, вивчення рослин, занесених до Червоної книги, набуття умінь і навичок із проведення аналізу флори території, охорони довкілля; визначення рослин за морфологічними ознаками, їх ботанічними родинами, збирання і виготовлення гербаріїв (50 видів) і проводення аналізу рослинного угрупування.

Завдання: опанування здобувачами освіти ботанічних знань, необхідних для свідомого вивчення інших споріднених дисциплін, які формують фахову підготовку спеціалістів, формування у студентів дбайливого ставлення до рослинного світу

Місце проведення практики: поля, луки, степи, ліси, болота, колекційно-дослідні ділянки та ботанічний сад.

Як результат проходження практики з ботаніки здобувачі освіти повинні

ВМІТИ:

- проводити аналіз флори – гербаризувати рослини, зробити їх морфологічний аналіз, визначати рослини за допомогою визначника;
- робити аналіз рослинного покриву (лугу, лісу, річкових заплав, боліт, саду, городу, парку, газонів, квітників, придорожніх рослин та інших угрупувань);
- визначати господарську цінність кормових, лікарських і технічних рослин.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Ознайомлення з методикою морфологічного аналізу рослин на живому матеріалі

Робота з визначником рослин. Ознайомлення з рослинами, які занесені до Червоної книги і потребують охорони. Вивчення правил збору рослин і оформлення гербарію.

2. Визначення і збір рослин на луках та в лісі

Морфологічний аналіз, визначення і збір рослин. Визначення екологічної і господарської цінності луків і лісу.

Визначення впливу виробничої діяльності людини на біоценози.

3. Вивчення і збір рослин річкових заплав, боліт та інших елементів рельєфу

Морфологічний аналіз і визначення, збір рослин річкових заплав, боліт та інших елементів рельєфу. Визначення морфологічних особливостей рослин та їх пристосування до специфічних умов життя. Оформлення гербарію рослин, які пристосовані до вологих умов життя.

4. Вивчення, визначення і збір рослин саду, городу, придорожніх та інших

Морфологічний аналіз, визначення і збір культурних рослин. Визначення життєвих форм рослин за зовнішніми ознаками. Виявлення характерних ознак рослин і родин.

5. Ознайомлення, вивчення та визначення рослин парків, газонів і квітників. Вивчення рослин на колекційно-дослідному полі

Вивчення та визначення рослин, парків, газонів, скверів.

Ознайомлення з рослинами на колекційно-дослідному полі. Робота на колекційно-дослідному полі.

Компетентності та результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми

Загальні компетентності	ЗК2.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК3.Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК5.Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК8. Здатність працювати в команді.
Спеціальні компетентності	СК2. Здатність розпізнавати за морфологічними ознаками найбільш поширені в регіонах сільськогосподарські культури та дикорослі рослини, оцінювати їх фізіологічний стан, адаптаційний потенціал, визначати чинники поліпшення росту, розвитку і якості продукції. СК5. Здатність розуміти основні біологічні та агротехнологічні правила і теорії, пов'язані з вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.
Результати навчання	РН1. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання для розв'язання практичних ситуацій у сфері агрономії. РН2. Вільно спілкуватися державною мовою усно і письмово, у тому числі з професійних питань. РН18. Застосовувати правові норми з охорони праці, безпеки життєдіяльності у професійній діяльності. РН 20. Здатність формувати культуру професійного мовлення.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

№ п/п	Семестр, назва розділу і теми заняття	Обсяг годин за робочою навчальною програмою		
		Всього	з них	
			аудиторних	самостійних
1	**2**	**6**	**7**	**8**
II курс II семестр				
1	Ознайомлення з методикою морфологічного аналізу рослин на живому матеріалі	9	4	5
2	Визначення і збір рослин на луках та в лісі	9	4	5
3	Визначення і збір рослин річкових заплав, боліт та інших елементів рельєфу	9	4	5
4	Вивчення, визначення та збір рослин саду, городу, придорожніх та інших рослин.	9	3	6
5	Ознайомлення, вивчення та визначення рослин парків, газонів і квітників. Вивчення рослин на колекційно-дослідному полі.	9	3	6
	ВСЬОГО	45	18	27

ПЕРЕЛІК ТЕМ ВИНЕСЕНИХ НА САМОСТІЙНЕ ВИВЧЕННЯ

№/№	Назва теми	Завдання самостійної роботи	Кількість годин
1.	**Тема 1.** Ознайомлення з рослинами, які занесені до Червоної книги і потребують охорони.	Ознайомлення та опис рослин Червоної книги України	**5**
3.	**Тема 2.** Визначення і збір рослин на луках та в лісі	Камеральна обробка: Пресування зібраних зразків	**5**
4.	**Тема 3.** Визначення і збір рослин річкових заплав, боліт та інших елементів рельєфу	Камеральна обробка: Пресування зібраних зразків	**5**
5.	**Тема 4.** Визначення та збір рослин саду, городу, придорожніх та інших	Камеральна обробка: Пресування	**6**

		зібраних зразків	
	Тема 5. Ознайомлення, вивчення та визначення рослин парків, газонів і квітників. Вивчення рослин на колекційно-дослідному полі	Камеральна обробка: Пресування зібраних зразків	**6**
	Разом		**27**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. «Ботаніка» В. Г. Хржановський, С. П. Пономаренко – Київ, 2015.

2. “Ботаніка” І. М. Григора, С.І. Шабарова, І. М. Алейнікова – Київ, 2015

3. “Ботаніка” С. П. Романщак – Київ, 2016

4. Визначник рослин України - Київ, 2014

5. Практикум по ботаніці – М. П. Соколова, Київ 2016

6. Григора І.М. Курс загальної ботаніки / І.М. Григора, І.М. Алейніков, В.І. Лушпа, С.І. Шабарова, Б.Є. Якубенко. – К.: Фітосоціоцентр, 2015.

7. Біленко В.Г. Технологія вирощування лікарських рослин і використання їх у медичній та ветеринарній практиці / В.Г. Біленко, В.І. Лушпа, Б.Є. Якубенко, Д.С. Волох.– К.: Арістей, 2007.

8. Верхогляд І.М. Курс лекцій з цитології рослин / І.М. Верхогляд, І.М. Алейніков, Б.Є. Якубенко. – К.: Фітосоціоцентр, 2019

9. Лушпа В.І. Систематика квіткових рослин. Двосімядольні / В.І. Лушпа, І.М. Алейніков, І.М. Григора, С.І. Шабарова, Б.Є. Якубенко – К.: Вид-во НАУ, 2018

10. Якубенко Б.Є. Польовий практикум з ботаніки. Навчальний посібник . – К.: Фітосоціоцентр, 2017.

ДОДАТКОВА

1.Якубенко Б.Є. Ботаніка. / Б.Є. Якубенко, , І.М. Алейніков, С.І. Шабарова, П.М. Царенко. – К.: Фітосоціоцентр, 2016

2. Якубенко Б.Є. Ботанічні терміни. Словник. – К.: Вид-во НАУ, 2018

Електронні ресурси:

https://vukladach.pp.ua/MyWeb/manual/agronomija/botanika/botanika/Golovna/golovna.htm

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимагає обов'язкової відвідуваності польових та лабораторних занять, дотримання правил техніки безпеки при роботі з рослинним матеріалом, а також своєчасного виконання й захисту індивідуального щоденника-звіту. Оцінювання

здобувачів освіти здійснюється шляхом поточного контролю гербаризованих зразків та підсумкового диференційованого заліку у формі співбесіди. Здобувачі освіти фахової передвищої освіти повинні дотримуватись принципів академічної доброчесності, повинні відвідати всі практичні заняття, опрацювати поглиблено окремі теми або питання

Форми контролю:

Поточний контроль

Оцінювання щоденника-звіту: щоденна перевірка повноти та правильності ведення польових спостережень, описів рослинних угруповань і морфологічного аналізу.

Перевірка гербарного матеріалу: оцінка якості збору, сушіння, монтування та точності систематичного визначення збережених зразків.

Практична ідентифікація: експрес-опитування у польових умовах щодо визначення дикорослих, бур'янистих та культурних рослин за морфологічними ознаками.

Підсумковий контроль (Диференційований залік)

Захист звіту та гербарію: індивідуальна співбесіда, під час якої здобувач аргументує результати досліджень і демонструє володіння ботанічною термінологією.

Залікова практична робота: самостійне визначення невідомих рослинних об'єктів за допомогою ботанічних визначників і ключових карток.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ БОТАНІКА ЗА 4-Х БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ

Оцінювання результатів навчальної практики з ботаніки здійснюється за підсумками виконання програми практики, ведення щоденника (оформлення гербарію) та захисту звіту.

Оцінка	Критерії оцінювання (знання, вміння, практичні навички)
«5» (Відмінно):	Здобувач освіти повністю виконав програму практики. Щоденник-звіт оформлений бездоганно й вчасно; гербарні зразки правильно зібрані, якісно змонтовані та вірно визначені до виду (з вказуванням родини, роду та видової назви українською і латинською мовами). Студент вільно орієнтується в морфологічних ознаках рослин, демонструє відмінні навички роботи з польовими визначниками та вичерпно відповідає на запитання під час захисту.
«4» (Добре):	Програму практики виконано повністю, але є незначні огріхи в оформленні щоденника чи звіту. Гербарій зібрано й змонтовано якісно, проте допущено поодинокі неточності в таксономічному визначенні окремих видів або морфологічному описі. Здобувач впевнено володіє практичними навичками, але під час захисту

	припускається несуттєвих помилок чи неточностей, які самостійно виправляє після уточнювальних запитань.
«3» (Задовільно)	Програму практики виконано на мінімально допустимому рівні. У щоденнику-звіті наявні фрагментарні описи або порушення строків подачі. Гербарій містить систематичні помилки у визначенні рослин, оформлений із порушенням правил сушіння чи монтування. Під час захисту студент виявляє поверхневі знання, плутається в ботанічний термінології та морфологічних ознаках, відповідає лише після навідних запитань.
«2» (Незадовільно)	Програму практики не виконано: щоденник-звіт відсутній або не відповідає вимогам. Гербарій не надано або він містить грубі помилки в ідентифікації рослин (зібраний із порушеннями вимог). Здобувач освіти не володіє базовим матеріалом, не здатний визначити основні види рослин за морфологічними ознаками й не відповідає на більшість запитань під час захисту.